

117. møde.

Onsdag den 26. maj kl. 10.

Den første sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om apotekervæsenet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 940; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 945).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov nr. 182 af 23. juni 1932 om sundhedsvæsenets centralstyrelse.

(Første behandling findes i tidenden sp. 940; udvalgets betænkning findes i tillæg B. sp. 945).

Udenfor betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, de stillede ændringsforslag samt spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under eet.

Ordføreren (Mørk): Som det fremgår af betænkningen, er der udført et meget omfattende arbejde i udvalget. Jeg skal undlade at komme ind på alle de 47 ændringsforslag, der er stillet til de to lovforslag; jeg skal indskrænke mig til nogle bemærkninger om de vigtigste af ændringsforslagene og iøvrigt nøjes med at henvise til betænkningen.

Det, udvalget hovedsagelig har koncentreret sit arbejde om, er apotekerlovens to hovedområder: afgifter af og tilskud til apoteker samt specialiteterne. Hvad angår afgifterne, bliver det således, at det i lovforslaget foreslåede nye afgiftssystem bibeholdes uændret, men ordningen træder først

i kraft den 1. januar 1957. Der gives altså apotekerne en 2-årig overgangstid, hvor de nuværende bestemmelser om afgifter og tilskud er gældende.

Med hensyn til specialiteterne foreslår lovforslaget som hovedregel for optagelse i specialitetsregistret 20 år for nye specialiteter og 5 år for ældre specialiteter. Denne hovedregel er bibeholdt for begge kategorier. Dog skal nu registrering kunne ske på een gang for en periode af 20 år i stedet for lovforslagets periode på 10 år plus 2 gange 5 år. I forbindelse hermed er det pålagt sundhedsstyrelsen senest ved udløbet af 5 år fra det tidspunkt, en specialitet er optaget i registret, at underkaste specialiteten en fornyet bedømmelse, også med hensyn til navnespørgsmålet, idet betingelsen for fortsat godkendelse af særnavnet er, at den ved fremstillingen ydede indsats stadig må anses for særlig værdifuld for befolkningens lægemiddelforsyning. Selvom hovedreglen for registrering altså er 20 år, er man i udvalget enig om at indføre denne dispensationsordning, således at særnavne kan opretholdes udover de 20 år. Dette vil kun gælde i særlige tilfælde, hvor en i specialiteten indeholdt virksom bestanddel udelukkende hidrører fra en af ansøgeren gennemført omfattende og udfra en såvel medicinsk som økonomisk bedømmelse for befolkningens lægemiddelforsyning særlig ønskelig grundfabrikation. Hvad angår begrebet grundfabrikation, vil jeg henvise til betænkningen, hvor dette begreb er nærmere defineret. Ved denne ændring i lovforslaget gives der mulighed for at præmiere de fabrikker, der har gjort og i fremtiden vil gøre en særlig fremragende indsats såvel ved forskning som ved fremstilling af et betydningsfuldt lægemiddel. For de ældre specialiteter, som lovligt er bragt i handelen før lovens ikrafttræden, er der sket en ændring, således at reglerne her ikke bliver strammere end de regler, som gælder for fremtidige specialiteter; det gælder både med hensyn til adgangen til eventuel forlængelse af registreringen og navnespørgsmålet.

Ved behandlingen af spørgsmål vedrørende specialiteters forbliven i registret og navne- og prisspørgsmål foreslås den ændring, at en repræsentant for De samvirkende Centralforeninger af Sygekasser i

[Mærk.]

Danmark skal medvirke som konsulent for sundhedsstyrelsen foruden de i lovforslaget foreslåede konsulenter fra prisdirektoratet, Industrirådet og Danmarks Apotekerforening.

Endelig gives der adgang til i sager om prisspørgsmål vedrørende medicinske specialiteter at indanke de af ministeren truffne afgørelser for domstolene.

De ældre farmaceuters pensionsforhold er rejst overfor udvalget af Dansk Farmaceutforening, og man er i udvalget enig om, at de farmaceuter, der har været under pensionsordningen i mindst 20 år, kan bevare deres fulde rettigheder i en arbejdsløshedperiode på indtil 2 år, såfremt medlemmet udreder sit pensionsbidrag på 6 pct. og organisationen udreder 8 pct.

Der er skabt adgang til, at apoteksdefektricerne kan overgå til den nye apoteksassistentgruppe. Man er i udvalget enig om at henstille til ministeren, at der gennemføres en lempelig overgangsordning for de nu apoteksansatte defektricer.

Endvidere mener udvalget det rimeligt under hensyn til det påskønnelsesværdige initiativ, apoteksdefektricernes landsforening har udfoldet ved dannelsen af en pensionsordning for sine medlemmer, at støtte defektricernes pensionskasse med et årligt tilskud fra apotekerfondens midler af samme størrelse som det tilskud, Danmarks Apotekerforening yder. Det var for året 1950 ca. 20 000 kr.

I lovforslagets § 66 bemyndiges indenrigs- og boligministeren til af apotekerfondens midler at yde tilskud til nedsættelse af prisen på livsvigtige eller særlig betydningsfulde lægemidler. Udvalget er enig om, at denne bestemmelse skal administreres således, at tilskud ydes til særlig betydningsfulde lægemidler, således at forstå, at det kommer samtlige patienter, som har behov for sådanne lægemidler, direkte tilgode som en prisreduktion på de beløb, patienten selv må afholde til anskaffelse af denne medicin. Udvalget mener, at der til dette formål årligt kan bruges et beløb af apotekerfondens overskud på ca. 2 mill. kr.

Det af apotekerkommissionen fremsatte forslag om oprettelse af et statens lægemiddelinstitut kan udvalget tilslutte sig.

Under hensyn til den stigende anvendelse af lægemidler til bekæmpelse af sygdomme i husdyrbruget henstiller udvalget til ministeren, at medicintaksten udformes og administreres således, at der ved prisansættelsen tages hensyn til de store kvanta, der her er tale om.

Angående reklamebestemmelserne er der foreslået en ændring, som følger de bestemmelser, der er gældende i Sverige på dette område, og hvorefter der nedsættes et nævn, hvori pressen er repræsenteret. Dette nævn får til opgave at afgive indstilling til sundhedsstyrelsen angående spørgsmål om reklamering for lægemidler i pressen.

En betydningsfuld ændring er sket i § 30. I denne paragraf omhandles medicintaksternes udformning, som har afgørende indflydelse på apotekervæsenets økonomi, på forholdet mellem avancen på henholdsvis fabriks- og apoteksfremstillede lægemidler og på ydelse af rabat ved større leverancer. Ændringsforslaget går ud på, at både forbrugerne, industrien, apotekerne og prismyndighederne bliver repræsenteret ved administrationen af medicintakstens bestemmelser. Dette sker ved, at sundhedsstyrelsen ved behandlingen af disse sager tiltrædes af et rådgivende organ på 4 konsulenter, som indstilles af prisdirektoratet, Danmarks Apotekerforening, Industrirådet og De samvirkende Centralforeninger af Sygekasser i Danmark.

Med disse bemærkninger skal jeg på hele udvalgets vegne anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslaget til vedtagelse.

Jeg vil dernæst gøre nogle enkelte bemærkninger som ordfører for socialdemokratiet. Fra vor side har vi fra første færd været interesseret i at skabe en bred samling om denne komplicerede og fagligt betonede lovgivning, og den samme interesse har de øvrige udvalgsberettigede partier haft. Når denne indstilling har været tilstede, skyldes det først og fremmest, at man fra alle sider har været interesseret i at skabe arbejdsro indenfor det samfundsvigtige område, som lovforslaget omfatter. Lovforslaget, som det vil komme til at foreligge efter vedtagelse af ændringsforslagene, er et kompromis. Ingen har helt fået, hvad de ønskede; meget afvigende opfattelser er bøjet imod hinanden for at nå et positivt resultat, og jeg tror, at det er

[Mærk.]

af overordentlig stor betydning for alle dem, der er beskæftiget indenfor vort apotekervæsen og vor medicinalindustri, at i hvert fald de 4 gamle partier står bag denne lovgivning, som formodentlig kan holde et stykke tid fremover.

Udover de ikke få fremskridt, som lovforslaget medfører for apotekspersonalet, lægger vi særlig vægt på den tidsbegrænsning af særnævne på specialiteter, som nu gennemføres, og på det nye afgiftssystem. For første gang på dette lovgivningsområde er der skabt muligheder for, at forbrugerne og prisdirektoratet bliver repræsenteret i medicintakstudvalget og i specialitetsnævnet og derved får indflydelse på fastsættelsen af avancer og priser, såvel på apoteks- som på fabriksfremstillede præparater. Deraf følger, at den mere effektive priskontrol, som nu kan gennemføres, vil blive til fordel for forbrugerne.

I henhold til § 84 vil der 5 år efter lovens ikrafttræden, altså i 1960, være visse ældre specialiteter, som ikke fortsat kan sælges eller forhandles under særnavn. Der skabes herved en fri konkurrence, idet der så alene bliver prisen at konkurrere på. Vi mener, at dette vil medføre en billigørelse af disse præparater.

Mit parti anser oprettelsen af et institut for lægemiddelforskning for at være af stor betydning, og vi håber, at dette institut kan blive en realitet inden altfor længe.

Jeg skal slutte disse bemærkninger med at sætte en streg under den mulighed, der skabes for konkurrence imellem apoteks-fremstillet, af kontrolerede laboratorier fremstillet og af medicinalfabrikker fremstillet medicin, en konkurrence, som ikke kan undgå at fremkalde billige præparater.

Endvidere understreger jeg den billigørelse af den særlig betydningsfulde medicin, som foreslås i § 66. I 1952 udleverede apotekerne særlig betydningsfuld medicin til et samlet beløb af 16 mill. kr. til sygekassemedlemmer. Har forbruget hos ikke-sygekassemedlemmer, der udgør ca. 25 pct. af befolkningen, været af samme forholdsmæssige størrelse — hvad jeg dog ikke tror — vil det samlede forbrug af særlig betydningsfuld medicin beløbe sig til ca. 21,3 mill. kr. Da den foreslåede prisenedsættelse både skal komme sygekassemedlemmer

og ikke-medlemmer tilgode, må nedsættelsen ydes forholdsmæssigt på den fjerdedel af udgiften, som svarer til ikke-sygekasse-medlemmernes bidrag, altså på 5,3 mill. kr. Dette beløb vil derfor kunne nedsættes med en procentdel, der varierer efter forbruget; efter forbruget i 1952 vil det være en procent på ca. 35, når der af apotekerfondens midler stilles de foreslåede 2 mill. kr. til rådighed. Det er en ikke uvæsentlig prissænkning, en nedsættelse, som vil blive mærkbar for alle, der har behov for særlig betydningsfulde lægemidler, og det gælder jo langt den overvejende part af alle sygdomsramte.

Jeg kan med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale de stillede ændringsforslag og lovforslaget som helhed til vedtagelse.

Marius Buhl: Som det fremgik af ordførerens, det ærede medlem hr. Mærks, redegørelse for udvalgsarbejdet og ændringsforslagene, er det et anseligt lovgivningsområde, vi her har til behandling, mere anseligt og betydningsfuldt, end man måske rent umiddelbart ville tro, et lovforslag, der omhandler en vidt forgrenet virksomhed, der er af interesse for næsten hele befolkningen. Når dertil kommer, at der i lovforslaget var problemer til behandling, som skabte mange principielle modsætningsforhold indenfor udvalget, er det så ligetil, at det har været et langt og også et noget besværligt udvalgsarbejde. Jeg tror imidlertid, det er lykkedes at nå frem til en form, som i det mindste relativt tilfredsstillende alle parter; man har fået anskuelserne bøjet mod hinanden således, at man fra alle sider har kunnet tiltræde lovforslaget. Men ikke alene det. Jeg tror, at lovforslaget har fået en sådan form, at alle de virksomheder, som falder ind under dette område, i tryghed kan arbejde indenfor den nye lov om apotekervæsenets rammer. Efter min bedste overbevisning er ingen gået for nær ved den udformning, lovforslaget har fået, og det kan man jo kun være overordentlig glad for. Det ærede medlem hr. Niels Eriksen omtalte ved første behandling et par spørgsmål angående medicin til kollektiv bekæmpelse af sygdomme indenfor husdyrbruget og salget af visse præparater til anvendelse i foderblandingsfabrikkerne. Disse spørgsmål er tilgodeset i betænkningen, og alt

[Marius Buhl.]

taget i betragtning vil jeg medgive forslaget min bedste anbefaling. Det samme gælder selvfølgelig det følgende lille lovforslag, som betyder en nødvendig ajourføring af loven om sundhedsvæsenets centralstyrelse. Jeg anbefaler ændringsforslagene og begge lovforslag til vedtagelse.

Aksel Møller: Jeg tror, at i alt fald de ærede medlemmer, der har været medlemmer af det udvalg, som har beskæftiget sig med denne lovgivning, forstår, hvad jeg mener, når jeg siger, at det egentlig er med en vis følelse af lettelse, at vi er nået så langt som til anden behandling af dette lovforslag. Det er, som det vist også fremgår af betænkningen, en meget langvarig og en meget indgående behandling, vi har givet lovforslaget i udvalget. Bortset fra det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard havde vi jo ikke de saglige forudsætninger, som skulle til for ret at forstå alt det, som vi her sad med, og meget i vor indstilling var utvivlsomt præget af usikkerhed med hensyn til virkningerne af det, vi var i færd med at gennemføre.

Det er klart, at set fra mit synspunkt måtte formålet være under udvalgsbehandlingen at få lovforslaget nærmere så meget som muligt til det lovforslag, jeg i sin tid som minister fremsatte. Jeg var på forhånd fuldstændig klar over — det fremgik allerede af den første behandling, vi havde af den højtærede ministers forslag — at der kun kunne blive tale om en tilnærmelse. Det var ganske åbenbart, at der var et flertal i folketinget for den højtærede ministers forslag. Det måtte der nødvendigvis være; når den højtærede minister fremsatte et kommissionsforslag, som var skrevet af en kommission, hvori det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard havde været formand, så var flertallet på forhånd tilstede, og målet måtte derfor være at komme i gang med en forhandling og se, hvor langt flertallet ville komme vore synspunkter i møde. Nu foreligger der altså et resultat. Efter

dette omfattende udvalgsarbejde er modsætningerne udjævnet så vidt og så langt, at mit parti kan tiltræde forslaget, men jeg behøver vel ikke at stikke under stolen, at vi gør det med meget store betænkeligheder.

En sammenligning mellem det forslag, som blev fremsat i den tidligere regerings tid, og det forslag, som vi nu har behandlet, viser, at modsætningerne mellem os særlig drejede sig om to områder. Det første var den fremtidige beregning af apotekerafgiften og den anden de fabrikkfremstillede præparaters hele stilling i systemet. Når jeg siger, at jeg ikke vil stikke under stolen, at det er med de største betænkeligheder, vi stemmer for lovforslaget selv med de ændringer, der nu er opnået enighed om, må jeg vel først og fremmest motivere det med, at det er så uoverskueligt, så usikkert, hvorledes disse bestemmelser vil virke i praksis.

Tager vi et af de områder, hvor modsætningerne har været særlig skarpe, spørgsmålet om apotekerafgiftens fremtidige form, altså forslaget, der går ud på at pålægge apotekerne en ny afgift, en grundafgift beregnet på grundlag af en bestemt omsætning og stående med en fast procent frem gennem tiden, så bygger den opfattelse, der har været flertallets og den højtærede ministers og kommissionens, på en forestilling om, at det er muligt at omlægge driften af et apotek, så at man får et større økonomisk udbytte ud af apotekets drift, enten fordi man er i stand til at forøge omsætningen, eller fordi man er i stand til at indføre metoder, som på en eller anden måde billiggør apotekets virksomhed. Flertallets påstand har været den, at med den meget høje afgift, som vi beregner efter den gældende lov, en afgift stigende med omsætningens størrelse, har apotekeren ikke tilstrækkelig tilskyndelse og tillokkelse til at ændre sit apoteks driftsforhold, så at omsætningen kan stige. Det lyder uhyre bestikkende, men det er jo ikke sikkert, at et apotek er som en hvilken som helst anden detailvirksomhed. Jeg er for mit vedkom-

[Aksel Møller.]

mende tilbøjelig til at tro, at det vil vise sig meget vanskeligt at opnå de mål, som flertallet har sat sig med sit forslag på dette område. Jeg mener f. eks., at når man i øjeblikket beregner afgiften af hele omsætningen på et apotek, derunder altså også, hvad der sælges af varer, som ikke har noget med lægemidler at gøre, sæbe, tandbørster o. s. v., så er det klart, at denne omsætning kan forøges; man kan også sælge, om man vil, bolsjer, Kongen af Danmarks Bryst-sukker, og måske efterhånden opbygge en forøget omsætning udover lægemidlerne, som kan vise sig at forbedre apotekets økonomi, men jeg har egentlig ikke forestillet mig, at det var ad denne vej, man gerne så apotekerne udvikle sig. Forsåvidt angår omsætningen af egentlige lægemidler, er de vel nogenlunde givet af den almindelige sundhedstilstand i landet og den herskende opfattelse blandt læger og sundhedsapostle af, hvad menneskets sundhed skal opretholdes ved, og derfor tror jeg, at det, som nu vil blive vedtaget, vil føre til, at apotekerne mere og mere vil udvikle sig i retning af at beskæftige sig med varer, som ikke er egentlige apotekervarer.

Det er imidlertid i alt fald klart, at den første virkning af det forslag, som vi her beskæftiger os med, vil være, at apoteker-afgiften stiger. Hvis man, som vi selvfølgelig har gjort i udvalget, gennemgår adskillige eksempler på apotekernes afgiftsmæssige stilling efter lovforslaget, vil den øjeblikkelige virkning for langt de fleste blive en stigning. Da flertallet fastholdt sit forslag, måtte det, der kunne opnås, derfor være at udsætte forslagens ikrafttræden så længe, at den enkelte apoteker virkelig fik en mulighed for at indrette sig på det nye afgiftssystem, virkelig fik en mulighed for at påbegynde de foranstaltninger, som flertallet altså ønsker han skal påtage sig for at kunne udvide sin virksomhed eller forøge sin omsætning, og derfor er vi forsåvidt tilfredse med, at der i alt fald i udvalget har kunnet opnås en frist på 2 år, før lovbestemmelserne om apotekerafgiften træder ud i livet.

Denne 2 års frist gælder naturligvis alle apoteker, også de forhen salgbare apoteker. Desværre har vi ikke kunnet blive enige om, hvorvidt disse apoteker ved gennemførelsen

af 1932-loven fik en sådan placering, at man kunne sige, at for deres vedkommende kunne der i overgangstiden ikke rejses nye afgiftskrav. Flertallet har fastholdt sit syn på denne sag, og derved har der jo intet været at gøre. Det står vel stadigvæk flimrende, hvad der faktisk skete dengang. Opfattelserne er i alt fald højst forskellige mellem den daværende højtærede indenrigsminister og repræsentanterne for de forhen salgbare apoteker.

Det andet vigtige område, vi særlig har måttet beskæftige os med under udvalgsarbejdet, har, som det også blev sagt af den ærede ordfører, været de medicinske specialiteter, de gamle og de nye. Der er ikke spor af diskussion mellem os, ingen strid om, at en medicinsk specialitet skal opfylde visse krav for at kunne blive optaget i specialitetsregistret — det stod i kommissionsforslaget, det stod i det lovforslag, jeg fremsatte, og det stod i den højtærede ministers forslag, og det står der den dag i dag. Der er altså ingen divergens med hensyn til, hvilke betingelser en specialitet bør opfylde for at kunne godkendes som specialitet. Det, striden har stået om, har været, hvor længe og under hvilke vilkår en specialitet kan bevares i registret.

Det fremgik af det lovforslag, jeg i sin tid fremsatte, at jeg mente, at en specialitet skulle stå i registret, så længe den var medicinsk ønskelig. I det lovforslag, den højtærede minister fremsatte, tilmålte man en specialitet 10 års levetid i registret med forlængelsesmuligheder for 5 år ad gangen 2 gange. De ændringsforslag, som vi nu er ved at tage stilling til, skaber en betinget sikkerhed for 20 år. Når jeg siger en betinget sikkerhed, mener jeg dermed, at der jo er indført en bestemmelse om, at inden der er gået 5 år, skal specialiteten tages op til fornyet bedømmelse, men hovedreglen er, at specialiteten nu får 20 års varighed. Efter lovforslaget var forholdet det, at efter de 20 års forløb ville specialiteten simpelthen blive slettet af specialitetsregistret og være ude af verden, medmindre den indeholder en virksom bestanddel, som nærmere karakteriseres i loven; den skal være fremstillet af ansøgeren og ud fra en såvel medicinsk som økonomisk bedømmelse for befolkningens lægemiddelforsyning være en særlig ønskelig dansk grundfabrikation. Hvis en

[Aksei Møller.]

specialitet opfyldte denne betingelse, kunne den opnå en forlængelse efter udløbet af de 20 år, men forlængelsen kunne ikke finde sted under særnavn.

De ændringer, der er opnået på dette område under udvalgsbehandlingen, er efter min mening ret vidtgående. Vi har i virkeligheden opnået dette, at en specialitet nu kan opnå en betydelig længere levetid, alt efter om den er i stand til at opfylde lovens betingelser. Forskellen mellem det lovforslag, som jeg fremsatte, og det lovforslag, vi nu har til behandling, viser jo, at den højtærede minister ønskede en meget hårdhændet behandling af specialiteterne. Jeg vil ikke rejse nogen ny diskussion om grundlaget for min modstand mod den højtærede ministers forslag. De ændringsforslag, som vi nu anbefaler at stemme for, betegner, som jeg allerede har sagt, en mildnelse af lovforslagets oprindelige bestemmelser. Det er ikke sådan, at disse ændringsforslag fjerner min ængstelse for fremtiden; jeg tror stadigvæk, at det høje ting her er i færd med at give en lov, hvis konsekvenser vi vanskeligt kan overse. Men vi stod altså overfor valget mellem den oprindelige formulering og den, der nu er foreslået, og jeg tror, det er rigtigt, at vi ved i udvalget og nu ved anden behandling at anbefale disse ændringsforslag — hvorved vi vel fjerner en del af usikkerhedsmomenterne og begrænser mulighederne for fejl — går ind i et forlig om det, som ændringsforslagene rummer.

Der har jo knyttet sig særlige problemer til spørgsmålet om navngivningen, som i virkeligheden var det, der var afgørende for, om en specialitet kunne forblive i registret eller ej. I det øjeblik et særnavn bortfaldt, fandtes der ingen muligheder for, at præparatet kunne fortsætte under fællesnavn. Det, som nu foreslås på navngivningens område, er i det væsentlige, at hvis en specialitet fra starten bringes i handelen under fællesnavn, opstår der fremover intet problem for dens forbliven; men hvis der efter en særlig ansøgning tildeles den et særnavn, vil der være at tage stilling til, hvorvidt dette særnavn kan bevares. Første gang, man skal tage stilling til det, skal være ved den undersøgelse, som finder sted inden udløbet af de første fem år fra

godkendelsen. Anden gang, der skal tages stilling til det, bliver, når den samlede 20 års periode er udløbet. Det er, som man vil se, en væsentlig forbedring i forhold til det fremsatte lovforslag. Hvis specialitetens særnavn inddrages, vil den efter ændringsforslaget kunne fortsætte under fællesnavn med tilføjelse af fremstillers navn eller mærke. Efter ændringsforslaget er det ikke givet, at registreringer efter de 20 års forløb ikke kan opretholdes under særnavn. Det vil ikke kunne ske — særnavnet vil altså bortfalde —

„såfremt“, som det hedder i ændringsforslaget, „de virksomme eller tilsvarende stoffer“ — som præparatet inderholder — „kan købes i en til fremstilling af lægemidler passende mængde, kvalitet og pris, og tilsvarende præparat fremstilles på apoteker.“

Men er dette ikke tilfældet, vil forlængelsen kunne finde sted under særnavn, og der kan, således som ændringsforslaget er affattet, også gives adgang til ved dispensation at bevare særnavnet, nemlig først og fremmest hvis specialiteten indeholder den af den ærede ordfører meget indgående nævnte virksomme bestanddel og har en sådan beskaffenhed, som særlig er nævnt i loven. Denne beskaffenhed består navnlig i, at specialiteten stammer fra en „særlig ønskelig grundfabrikation“. Der er en lang række andre betingelser, som i og for sig er lige så værdifulde og afgørende for specialitetens fremtidige skæbne under særnavnet, men det vigtigste er, såvidt jeg forstår, lagt i selve ordet „grundfabrikation“, og derfor har det været meget magtpåliggende — og været en stor hjælp for udvalgets arbejde — at ordet grundfabrikation har kunnet bestemmes — naturligvis ikke udtømmende, men så langt og så vidt, som ordet nu engang rækker i denne henseende. Bestemmelsen af begrebet er optaget i betænkningen, og der vil dels det høje ting og dels den administration, som fremover skal forvalte denne lovgivning, kunne se, hvad det egentlig er, vi har haft i tankerne, da vi i udvalget beskæftigede os med dette problem.

Det vanskeligste område har jo været de gamle specialiteter, altså dem, som er bragt i handelen før lovens ikrafttræden. Med dem er der sket det, at de er placeret — kan man vel sige — som de fremtidige,

[Aksel Møller.]

altså som nye specialiteter, det vil sige, at hvis de opfylder de betingelser, som loven stiller for fremtidig optagelse i registret af nye specialiteter, skal de kunne behandles efter akkurat samme retningslinier som disse. Det har været en meget betydningsfuld hjælp til at opnå enighed i udvalget, at man i det hele taget har kunnet anlægge det synspunkt, at de, så langt det overhovedet var muligt, skulle have en ligestilling med specialiteter af ny karakter, d. v. s. specialiteter, der bliver sat i handelen efter lovens ikrafttræden.

De øvrige ændringsforslag skal jeg ikke gøre nogen bemærkninger om; der er jo redegjort for dem af den ærede ordfører, og det drejer sig, som det høje ting vil se, enten om redaktionelle ændringer eller ændringer, hvorved der sikres administrationen og offentligheden en rimelig mulighed for at være med ved disse opgavers løsning. Målet med loven er jo at sikre befolkningen en bedre og billigere forsyning med lægemidler og at udnytte apotekernes produktionsmuligheder bedst muligt, men jeg tror ikke, man vil tabe dette mål af sigte, selvom man — således som vi nu har søgt at blive enige om i udvalget — giver industrien en rummeligere stilling. Det er jo klart, at den mægtige tekniske udvikling, vi har oplevet i den senere tid, også på medicinproduktionens område, må vi også kunne udnytte her i landet, og jeg tror ikke, jeg kalder på nogen modsigelse, når jeg siger, at det under udarbejdelsen stadig har været holdt for øje fra alle sider, at vi ikke med denne lovgivning vil placere den danske medicinalindustri ringere end den industri, som den skal konkurrere med både herhjemme og ude i verden. Det vil utvivlsomt være rimeligt ved denne lejlighed netop at understrege, at der ikke med disse regler har været tilsigtet en forfordeling af dansk industris konkurrencevilkår i forhold til andre landes.

Og med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale, at man stemmer for de stillede ændringsforslag, og at man til sin tid ved tredie behandling tilslutter sig lovforslaget.

Bertel Dahlgaard: Jeg bliver nødt til først at protestere overfor en af det ærede med-

lem hr. Aksel Møller fremsat altfor elskværdig bemærkning. Det ærede medlem udnævnte mig til særlig sagkyndig på apotekervæsenets område. Det ved jo alle at jeg ikke er. Jeg har i den så meget omtalte kommission haft den opgave at være formidleren mellem sagkyndige, det var den opgave, som den daværende indenrigsminister anmodede mig om at overtage. At det ikke helt har kunnet undgås, at man har lært lidt, når man har siddet omgivet af så megen lærdom, er forståeligt, men betegnelsen „sagkyndig“ må jeg tage afstand fra.

Jeg skal ved denne lejlighed og efter ordføreren gennemgang af ændringsforslagene ikke udtale mig om enkeltheder, men i den henseende kun gøre et par enkelte bemærkninger til udtalelser, der fremsattes af det ærede medlem hr. Aksel Møller nu.

Først med hensyn til apotekerafgiften. Jeg kan ikke helt samstemme i det ærede medlems anskuelse på det område. Man kan have forskellig mening om de regler, der vil komme til at gælde om 2 år, men jeg tror ikke, man vil kunne bestride, at efter de nye regler vil der for den enkelte apoteker være skabt en større økonomisk interesse i en forstandig og god drift af apoteket end efter det afgiftssystem, vi har i dag. Det ærede medlem brugte det udtryk, at det sikre er, at apotekerafgiften vil stige. Nej, det er ikke det sikre. Under lige forhold vil den samlede afgift praktisk talt være den samme efter de nye regler og efter de bestående. Der vil selvfølgelig blive nogen forskydning — det er også et af formålene med de ændrede regler — men man kan vel sige, at de fleste små og mellemstore apoteker skal udrede en mindre afgift end efter det gamle system. Derfor tror jeg også, at de små og de mellemstore apoteker, efterhånden som de får kendskab til den nye lov, vil være mindre tilfredse med, at der skal hengå 2 år, inden de nye regler træder i kraft. Det skal jeg imidlertid ikke opholde mig videre ved, det er jo en overenskomst, og så skal jeg iøvrigt sige, at på dette område er det afgørende for mig slet ikke, om disse regler træder i kraft 1 eller 2 år før eller senere, det for mig afgørende er, at den opfordring til god økonomi, der indeholdes i reglerne, bliver fremtidens system.

[Bertel Dahlgaard.]

Angående det ærede medlems bemærkninger om specialitetsafsnittet skal jeg ikke sige væsentligt. Da der på et enkelt punkt af det ærede medlems tale her undslap mig en ytring, vil jeg dog gerne med henblik på det meget omdebatterede spørgsmål vedrørende de gamle præparater gøre opmærksom på, at reglen jo nu vil blive den, der står anført i den ændrede § 84, stk. 2, hvor det hedder:

„Efter udløbet af den i stk. 1 nævnte 5 års periode kan forlængelse af registreringen af de heromhandlede medicinske specialiteter kun finde sted, såfremt de opfylder de i § 73 for optagelse og forbliven i specialitetsregistret fastsatte betingelser. Forlængelse af registreringen finder sted i overensstemmelse med de i § 73, stk. 4, 2. punktum, og § 74, stk. 2, fastsatte regler, dog at forlængelse første gang kan ske for en periode af 15 år med fradrag af det tidsrum, specialiteten har været i handelen før lovens ikrafttræden.“

Mere tydeligt kan det ikke siges — disse udtryk er jo ganske klare.

Dernæst vil jeg gøre et par almindelige bemærkninger om det lovforslag, foran hvis endelige vedtagelse vi nu står.

Der har jo, som det ærede medlem hr. Aksel Møller sagde, været ført meget store diskussioner om, hvor fremtidens veje går indenfor dansk apotekervæsen, om, i hvilket omfang medicin fremstilling skal foregå i fabrikker, og i hvilket omfang den skal foregå på apoteker. Der er adskillige, som har ment, at det endelige svar herpå skulle kunne gives i dag, og nogle har ment, at der ingen tvivl er om, at fabrikkerne her vil vinde en fuld sejr, så at apotekernes opgave længere ud i fremtiden stort set alene bliver distribuerende. Jeg vil angående hele denne diskussion sige, at jeg tror ikke, spådomme i så henseende er til nogen som helst nytte, men jeg ser det som noget værdifuldt, at den lov, der her bliver givet, og som skal danne grundlaget for dansk apotekervæsen ud i fremtiden, er formet sådan, at den overlader dette spørgsmåls besvarelse til kommende tiders udvikling, at loven for de store områders vedkommende overlader produktionen til en naturlig konkurrence; den, der på disse områder,

alt andet lige, byder befolkningen den billigste medicin, vil få produktionen.

Denne nye lov byder noget værdifuldt på et andet felt. Det kan ikke undgås, at der til tider vil opstå interessemødsætninger på et område som dette; den nye lov vil nu sikre, at de forskellige synspunkter og interesser, fabrikkernes, apotekernes og forbrugernes interesser, får lejlighed til at gøre sig gældende i fuld indbyrdes åbenhed og i fuld åbenhed overfor de besluttende myndigheder, i sidste instans den ansvarlige minister. Der er efter min mening ikke tvivl om, at hvor der er divergerende synspunkter, vil man i det overvældende antal tilfælde tale sig tilrette på sagligt grundlag, og i de få tilfælde, der bliver tilbage, hvor enighed ikke kan opnås, vil der gennem drøftelser fremgå en redegørelse og argumentation for de forskellige opfattelser, som kan afgive et fortrinligt grundlag for sundhedsstyrelsens og centraladministrationens videre behandling.

Der har jo stået megen strid om denne lov, endda vist rigelig megen. I 6—7 år har den saglige behandling i apotekerkommissionen og her i folketinget stået på. I folketingsudvalget synes det mig at forslaget har undergået en grundig behandling, argumenter og modargumenter har krydset hinanden, betydningsfulde indrømmelser er gjort fra de forskellige sider, selvom forslagets grundidé i hovedsagen er bevaret. Jeg tror, den nye lov vil komme til at gælde i mange år. Jeg tror, den vil afgive et godt arbejdsgrundlag for dansk apotekervæsen, for dansk medicinalindustri og for dansk farmaci i det hele, ikke mindst fordi den efter mit skøn vil kalde på og belønne de mest værdifulde sider af dansk forskning på disse områder.

I denne forbindelse vil jeg gerne give min tilslutning til den bemærkning, det ærede medlem hr. Aksel Møller til slut fremsatte: at ingen, der har beskæftiget sig med disse forhold, har ønsket at placere den danske medicinalindustri ringere end den industri, der fra anden side skal konkurrere med den.

Jeg vil gerne til slut gøre opmærksom på, at når lovforslaget er vedtaget, er der også på dette område gjort et lille skridt fremad på det nordiske samarbejdes vej. Med henblik på at gennemføre et samarbejde mellem

[Bertel Dahlgaard.]

de nordiske landes apotekervæsen er det i lovforslagets § 12 bestemt, at indenrigsministeren på betingelse af gensidighed kan tillade, at personer, der har fået tilsvarende farmaceutisk uddannelse i et andet land, kan antages som provisorer på et dansk apotek. Jeg vil udtale håbet om, at denne bestemmelse vil foranledige sådanne her forudsatte aftaler mellem de nordiske regeringer. Jeg gør iøvrigt tinget opmærksom på, at der i forvejen finder et intimt samarbejde sted mellem de nordiske farmakopékommissioner, som gennem et fællesnordisk farmakopénævn forbereder en fællesnordisk farmakopé. På disse områder vil der fremtidig kunne foregå et samarbejde af forskningsmæssig karakter, så at der sker en vis arbejdsdeling mellem de nordiske lande, som kan blive arbejdsbesparende for hvert enkelt af landene.

Jeg skal hermed anbefale de til de to lovforslag stillede ændringsforslag.

Oluf Pedersen: Under første behandling af det foreliggende lovforslag om apotekervæsenet gik mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Viggo Starcke, stærkt imod lovforslaget i den form, det havde, og det, som det ærede medlem vendte sig så hårdt imod, var den ordning, lovforslaget indeholdt om specialiteterne. Den ordning, lovforslaget tilsigtede, lå på linie med, hvad der var foreslået af apotekerkommissionens store flertal, en ordning, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, der jo ikke er sagkyndig, men utvivlsomt alligevel føler sig som sagkyndig, gik så hårdt imod at ændre.

De ændringsforslag, der nu foreligger, må siges at være store forbedringer. Med den modstand, der utvivlsomt har været, er det — alt er jo relativt her i verden — betydningsfulde forbedringer. Jeg er enig med det ærede medlem hr. Aksel Møller om, at den behandling, der blev givet specialiteterne i lovforslaget, som det oprindeligt var formet, var meget hårdhændet, og jeg hilser med tilfredshed ændringsforslagene og anbefaler dem til vedtagelse i det høje ting.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærboel): Det er jo coutume og en naturlig ting, at en minister takker det udvalg, som har behandlet hans forslag, i særdeleshed når

det er kommet til et resultat, som den pågældende minister kan acceptere.

Når jeg i dag takker udvalget, fordi det gennem et meget omfattende og dygtigt arbejde er nået frem til et forlig, gør jeg det i virkeligheden med en følelse af taknemlighed, ikke alene fordi jeg som sagt finder, at der er foretaget et meget dybtgående arbejde og omfattende forhandlinger, men også fordi jeg anser det resultat, der er fremkommet, for værende af megen værdi.

Det er rigtigt, som udvalgets ordfører, det ærede medlem hr. Mørk, udtalte, at lovforslaget, som det efter vedtagelse af ændringsforslagene vil komme til at se ud, ikke helt imødekommer mit partis ønsker, men som loven vil blive, er der vel næppe noget af partierne, der har fået deres ønsker fuldt opfyldt. Jeg er imidlertid glad for den resignation, der er vist, fordi det har megen betydning, at folketinget med de 5 partier bag sig nu tilvejebringer en lov, der, som det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard udtrykte det, antagelig vil kunne bære et godt stykke ud i fremtiden.

Jeg er også taknemlig på anden måde. Da min forgænger i embedet, det ærede medlem hr. Aksel Møller, kom til mig og spurgte, om der kunne forhandles, og jeg svarede ja, lå der deri, at jeg — jeg må måske sige som gammel forhandlingsmand — meget gerne så, at man nåede et resultat, selvom afstanden fra det forslag, som min ærede forgænger fremsatte, til det forslag, jeg kom med, var meget stor. Jeg udtrykte mig overfor det ærede medlem på følgende måde: når jeg mener, at der kan forhandles, ligger deri, at jeg for mit vedkommende er villig til at vise en vis resignation, for forhandling er jo ikke bare dette, at den ene part stiller sig på et standpunkt, som man ikke er til at rokke fra, forhandling forudsætter også, at modsætningerne kan bøje sig mod hinanden.

Jeg vil gerne sige, at jeg har iagttaget de henstillinger, som er fremkommet fra udvalget. Det gælder med hensyn til defektricerne; jeg er indstillet på at efterkomme udvalgets henstilling så langt, som mulighederne foreligger. Den i betænkningen indeholdte henstilling vedrørende bestemmelsen i § 66 vil jeg ligeledes optage til villig behandling.

[Indenrigs- og boligministeren.]

Det er rigtigt, at de to fremtrædende ting, som det særlig har voldt vanskeligheder at komme igennem, er begrænsningen af apotekerafgiften og den fabriksmæssige fremstilling af medicin. Ikke mindst om det sidste spørgsmål var der så meget røre, at det kunne se ud til, at der ikke var nogen mulighed for at komme igennem med det, så at der kunne komme til at foreligge en enstemmig indstilling. Her vil jeg takke det ærede medlem hr. Aksel Møller for hans medvirken, også fordi han, til trods for at han havde fremsat et forslag, der lå langt fra mit, alligevel nu er gået med til denne ordning, som jeg synes er forsvarlig for medicinalfabrikkerne, men som altså ligger et stykke fra det, det ærede medlem hr. Aksel Møller tilsigtede med sit forslag.

Jeg er selvfølgelig enig med det ærede medlem hr. Aksel Møller og det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard i, at vi ikke må give medicinalindustrien ringere kår, end medicinalindustrien har i de lande, vi skal konkurrere med, med andre ord, at vi ikke må undergrave den danske medicinalindustri konkurrenceevne, og jeg er også enig med det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard i, at lovens praktisering kan åbne mulighed for et udvidet nordisk samarbejde på dette betydningsfulde område.

Når jeg altså nu har takket udvalget og gjort det så stærkt, som jeg kan, fordi jeg respekterer det arbejde, der er udført, vil jeg også gerne sige det ærede medlem hr. Oluf Pedersen tak, fordi hans parti nu også stiller sig bag dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning om forslag til lov om apotekervæsenet.

§§ 1—3, ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 4, således ændret, ændringsforslag nr. 3, § 5, således ændret, § 6, ændringsforslag nr. 4, § 7, således ændret, ændringsforslagene nr. 5—8, § 8, således ændret, ændringsforslag nr. 9, § 9, således ændret, ændringsforslag nr. 10, § 10, således ændret, §§ 11—14, ændringsforslagene nr. 11 og 12, § 15, således ændret, §§ 16—22, ændringsforslagene nr. 13 og 14, § 23, således ændret, §§ 24—26, ændringsforslag nr. 15, § 27, således ændret, §§ 28

og 29, ændringsforslagene nr. 16 og 17, § 30, således ændret, §§ 31—33, ændringsforslag nr. 18, § 34, således ændret, §§ 35—44, ændringsforslagene nr. 19—21, § 45, således ændret, ændringsforslagene nr. 22 og 23, § 46, således ændret, ændringsforslag nr. 24, § 47, således ændret, §§ 48—51, ændringsforslag nr. 25, § 52, således ændret, §§ 53 og 54, ændringsforslag nr. 26, § 55, således ændret, § 56, ændringsforslag nr. 27, § 57, således ændret, § 58, ændringsforslagene nr. 28 og 29, § 59, således ændret, § 60, ændringsforslag nr. 30, § 61, således ændret, §§ 62—64, ændringsforslag nr. 31, § 65, således ændret, §§ 66—69, ændringsforslag nr. 32, § 70, således ændret, §§ 71 og 72, ændringsforslagene nr. 33 og 34, § 73, således ændret, ændringsforslagene nr. 33 og 34 og § 73, således ændret,

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg skal foreløbig forbigå ændringsforslag nr. 35 og § 74.

Ændringsforslag nr. 36, §§ 75 og 76, ændringsforslag nr. 37, § 77, således ændret, § 78, ændringsforslagene nr. 38 og 39, § 79, således ændret, § 80, ændringsforslag nr. 40, § 81, således ændret, ændringsforslag nr. 35, § 74 i den ændrede affattelse, ændringsforslag nr. 41, § 82, således ændret, § 83, ændringsforslag nr. 42, § 84, således ændret, § 85, ændringsforslagene nr. 43—45, § 86, således ændret, og § 87

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man foretog dernæst afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov nr. 182 af 23. juni 1932 om sundhedsvæsenets centralstyrelse.

§ 1, ændringsforslagene nr. 1 og 2, § 2, således ændret, og § 3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

[Formanden.]

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.

Mødet udsat kl. 11²⁰.

Mødet genoptaget kl. 13.

Man gik til dagsordenens punkt 3, som var:

Redegørelse af udenrigsministeren.

Udenrigsministeren (H. C. Hansen): Før folketinget udsætter sine møder, vil jeg gerne benytte mig af den adgang, der hjemles i tingets forretningsorden til her at give en kort redegørelse for den seneste udvikling på de udenrigspolitiske områder.

Den sidste udenrigspolitiske debat fandt sted i februar måned samtidig med Berlin-konferencens afslutning. Min beretning i dag afgives på et tidspunkt, hvor Genève-konferencen stadig er løbende, uden at nogen afklaring kan ses. Hvis derfor den storpolitiske situation i februar kunne siges at være nok så flydende, så må det erkendes, at stillingen ikke er meget anderledes i dag: Genèvekonferencen samler en verdens opmærksomhed om sig, og jeg tør vel sige, at der knytter sig mange håb til et praktisk resultat af konferencen. Dette er ikke mindst tilfældet nu, efter den vending krigen i Indokina har taget og de perspektiver, som kan udledes heraf.

Jeg skal med nogle bemærkninger vende tilbage til Genèvekonferencen lidt senere i denne redegørelse, men først må det være rimeligt for mig at sige nogle ord om det NATO-møde, der fandt sted den 23. april. Dette NATO-møde, hvori kun deltog medlemslandenes udenrigsministre og deres embedsmænd og ikke som tidligere også forsvarsministre og finans- eller økonomiministre, blev præget af 5-årsdagen for NATOs oprettelse. Det gik som en rød tråd gennem de udtalelser, som blev fremsat i denne anledning, at NATO havde formålet at begrænse krigsfaren, og at der ikke havde været aggression mod nogen del af det nordatlantiske traktatområde i de forløbne 5 år. Udtalelserne på mødet var, som det også fremgår af communicueet, en fornyet be-

kræftelse af NATO-landenes faste vilje til samarbejde for at sikre freden.

Blandt de emner, som drøftedes på mødet, vil jeg fremhæve den resolution, som blev vedtaget om fælles politiske rådslagninger, fordi netop denne tydeligt viser Atlantlandenes hensigt: at tilvejebringe et tillidsfuldt samarbejde om de fælles mål, landene har sat sig. Det var den canadiske udenrigsminister, der førte forslaget frem. Han blev støttet fra mange sider, ikke mindst fra norsk og fra dansk side. Hans tankegang, som findes udtrykt i resolutionen, er, at det atlantiske fællesskabs sikkerhed ikke alene afhænger af de kollektive forsvarsforanstaltninger, men også af en samordnet politik, og at udviklingen i den internationale situation derfor ikke blot berører enkelte lande indenfor samarbejdet, men alle medlemslande. Derfor må rådet være forum for udveksling af synspunkter om politiske spørgsmål af fælles interesse, og det anbefales i resolutionen, at alle medlemsregeringer til stadighed må erindre det ønskelige i at give rådet meddelelse om en international politisk udvikling, når som helst den har betydning for andre medlemslande, og i givet fald at give rådet anledning til en drøftelse heraf. Jeg ved godt, at der er god grund til at være skeptisk over for den strøm af resolutioner og henstillinger, der vedtages i de mange internationale organisationer. Jeg tror imidlertid ikke, man skal vurdere denne resolution ud fra samme synspunkt.

Hele den tekniske udvikling har bragt afgørende nye træk ind i vort verdensbillede. I dag er såvel freden som krigen udelelig. De politiske handlinger, som den enkelte stat foretager sig, får let konsekvenser for hele samfundet af stater. Det er derfor nu en naturlig konsekvens af NATO-alliancen, at der må finde stadige rådslagninger sted imellem landene. Dette princip har stedse været gældende og anerkendt som rigtigt indenfor NATO. Resolutionen tilsigter nu yderligere at udbygge og fæstne samarbejdet. Den skæbnesvangre udvikling på de moderne krigsmidlers område gør den snævrere kontakt nødvendig.

Det siger imidlertid sig selv — og det fremgik iøvrigt af rådets drøftelse af det canadiske resolutionsforslag — at de politiske rådslagninger i NATO kun kan være